

Przemy?l – Egy keresztény séta

2020 november 08. Flag

Sz?veg m?ret

Ment?s

-
-
-

• [0](#)

5

?tlag: 5 (1 szavazat)

M?rt?k

A „gyalázatos jelenr?” valahogy nem hajlandó tudomást venni Lengyelország ...

Lengyelország szíve közepe II.

Przemyśl...

Senki ne gondolja, hogy a város nevének kimondása a legnehezebb feladat. A legnehezebb feladat elmondani, hol is vagyunk valójában.

Persze-persze, Lengyelországban. Ez azért is valószínű, mert ez a sorozat Lengyelországot akarja bemutatni. Tehát: Lengyelország. Rendben. A San-folyó partján. Ez is rendben.

De hol vagyunk még?

Hát mindenekelőtt Galíciában. A lengyel–ukrán határszélen – Istenem, mennyi határ volt itt már kétezer esztendő alatt! –, Kelet-Galíciában.

Galíciáról nekünk, magyaroknak két dolog jut eszünkbe mindenekelőtt: az első világháború és a zsidók.

Most, hogy itt vagyunk Przemyślben, szót fogunk ejteni az első világháborúról is.

De lássuk mindenekelőtt ezt a várost!

A város címerében ott a medve. Ez sem túl meglepő fordulat, gyakori vendég a címerekben a medve – és szinte alig-alig akad címer, amelyikben cickány vagy patkány büszkélkedik. A przemyśli medve azért került bele a város címerébe, mert egy herceg erre vadászatván medvét ejtett el, s nagy örömeben mindjárt alapított is egy várost.

Ez a legenda – és már most, utunk legelején szögezzük le: mi fölöttébb nagy barátai vagyunk a legendáknak. Mert miképpen Rousseau-nak a jéghideg felvilágosodás lelketlenségében kellett megírnia az Új Heloise-t s ezzel megalapoznia a szentimentalizmust, úgy minékünk ebben a „varázstalanított világban” szükséges, hogy higgyünk a legendákban és a varázslatokban. S Lengyelországban mindkettőből akad elég...

Tehát ezért a medve a címerben.

Egy másik legenda szerint a város neve egy öregasszonynak köszönhető, aki az akkor még név nélküli településen így szólt a néven töprengő sokasághoz:

– Mysl, nie mysl, najlepszy bedzie Przemyśl.

Feltétlenül le kell szögezni, hogy a város nevét magyarázó legendák közül ez a legtekélyesebb a maga egyszerőségében. Ugyanis a „mysl” lengyelül gondolatot jelent – tehát ez a város valamiképpen egy gondolat a lengyel–ukrán határon, Kelet-Galíciában.

Régi, nagyon régi gondolat már ez a város.

Laktak itt kelták, meg a római birodalom helytartói és legionáriusai, s jöttek aztán nagyon hamar a szlávok, mert a szlávok mindig nagyon hamar jöttek valahogyan. De a honfoglaló magyarok is birtokolták ezt a helyet, miképpen volt aztán orosz kézen, az Árpád-háziak kezén, a Habsburgok kezén, a németek kezén, a szovjetek kezén – mindenki tapogatta, taposta Przemyślt, a várossá lett gondolatot.

S most, ha végignézünk a városon, látjuk, hogy a legfontosabb gondolat itt a kereszténység.

S mivel Európa megátalkodott, bigott ateizmusában és beteg liberalizmusában éppen megtagadja saját keresztény gyökereit, hát e város keresztény gondolata különösen jóleső érzés a vándornak. Legyen ezért első sétánk egy keresztény séta.

Kezdjük mindjárt az elmélkedést a Keresztel? Szent János tiszteletére szentelt katedrálisnál.

Itt is úgy volt, mint szerte a keresztény Európában: előbb a gótika emelt méltóságos templomot az Úrnak, majd jött a legnagyobb templomépítő, a barokk, és megemelte, még monumentálisabbá tette azt, amit a gótika elkezdett. Przemyśl katedrálisát is a barokk fejezte be az izgága XVIII. században. A tiszteletet parancsoló, szemet s lelket égbe emelő templom hetven méter magas tornya külön áll. Mintha az építők befejezték volna a munkát, a legutolsó pallér is elmosogatta volna a vakoló kanalat, s már indultak volna a korcsmába éppen, amikor egyikük felkiáltott:

– A betyár mindenségit neki! Hát a torony hol maradt, komák?

És tényleg...

Így aztán nekifogtak, és felhúzták a tornyot a kész templom mellé, és csak utána mentek ledönteni egy Okocimot, hozzá meg egy kicsike úbróvkát, benne a jóféle bölényfivel...

A torony pedig itt maradt, és azóta is várja, hogy majd csak felteszi valaki a helyére, a templom tetejére.

Addig is, míg ez megtörténik, a katedrális egyik bronzajtán Jan Balicki vigyázza a betérek nyugalmát. 1869-ben született a későbbi pap-tanár egy nagyon szegény családban, s onnét került a przemyśli szemináriumba teológiát tanulni. Itt szentelték pappá, majd Rómában doktorált. Onnan tért vissza a városba, hogy dogmatikát tanítson a szemináriumban. 1948-ban vitte el a tüdőbaj a szelíd, tudós papot, akit II. János Pál pápa 2002-ben boldoggá avatott. S a katedrális főbejáratát éppen ő, az elmúlt legalább félezer esztendő legnagyobb pápája, az azóta szintúgy boldoggá lett II. János Pál vigyázza...

A katedrálissal szemben áll a kanonokház – erkélyéről omlik le a piros virág és a békés csöndesség.

Ez a békés csöndesség fog kézen a késő őszi napsütésben, és vezet végig a Zamkowan.

Előbb a katedrálisiskola köszön, kissé feljebb pedig a római katolikus szeminárium nagy, szürke tömbje dörmögi, hogy tetszik vagy sem, de a katolicizmus örök.

És nagyon jó tudni ezt, ebben a bizonytalan és rettenetes világban...

A Zamkowa végén áll a Nagy Kázmér építtette várkastély. A kapubástya tetején büszkén lobog a lengyel zászló, a kastélykertben pedig egy hatalmas kőtömb állítja meg az utazót.

Ez a kő a lengyel alkotmány tiszteletére áll itt. 1791. május 3-án fogadták el azt az első lengyel alkotmányt, és a százéves évfordulón, 1891-ben helyezték el itt ezt a követ. S bármi szörnyesség történt a lengyelekkel, ez a kő itt áll azóta is. Pedig történt velük szörnyesség elég...

Keresztény sétánk következő állomása a görög katolikusok szintúgy Keresztel? Szent János tiszteletére szentelt katedrális. A barokk templom alá állva s a rohanó felhőket nézve szinte rád dől az ég – és az Isten kegyelme.

A templom mögött hatalmas harangláb áll, s tart három gyönyörű harangot. Ezek a harangok 1991 óta a bizánci rítusú ukrán hívek lelkéért szólnak, erről tanúskodnak a fekete-arany feliratok. De a harangok szava alá odafér minden keresztény lélek – és odafér a múlt is, a jövő is, ezért aztán oda kell férjen valahogyan ez a „gyalázatos jelen” is.

Erről a „gyalázatos jelenről” valahogy nem hajlandó tudomást venni Lengyelország, és nem hajlandó tudomást venni Przemyśl sem. A kelet-galíciai, ukrán határ menti lengyel város, Európa szépséges végvára.

„Szent Kelet vesztett boldogsága,
Ez a gyalázatos jelen
És a kicifrált köd-jövendő
Táncol egy boros asztalon

S ?s Kaján birkózik velem.”

Igen... Botorkál Európa, botladozik az egykor nagy és büszke Nyugat a gyalázatos jelen sugárútjain, de Przemy?l öreg utcái s keresztény templomai addig is ?rt állnak, ameddig elvonul a köd, ameddig rádöbben önnön borzalmára a világ.

Így áll ?rt a Szent Teréz-templom is a karmeliták kolostorával.

S ?rt áll a ferencesek Mária Magdolnának szentelt temploma is, az Asnyka oldalán. S talán nincs is emberibb, esend?bb és esend?ségében szerethet?bb szent a madarakkal társalkodó Assisi Ferencnél. Itt, a várossá lett gondolat közepében álló temploma is esend? és fáradt. Freskói szinte lefolynak a falairól – színe pedig annyira fáradt, bágyadt sárga... Éppen ilyen szín? a XXI. század legy?rte, maradék, igazi és örök élet... Fenségesen öreg, sárga élet...

Hozzá képest szinte hivalkodó a Pádai Szent Antalnak szentelt templom vöröse.

S megnyugtató a régi óratorony piszkosfehérje.

Megdöbbsen? dolgot fogok elárulni önöknek. És ígérek meg, hogy nem adják tovább... Szóval az öreg óratorony annak idején, a XVIII. században óratoronynak épült...

Most gondoljanak csak bele! Voltak olyasféle földhözragadt id?k, amikor az eredeti szándékok eredeti szándékok maradtak, amikor az igen igen volt, a nem pedig nem. Amikor az óratorony óratorony volt, a templom pedig az Isten háza. A férfi pedig férfi, s – én Istenem ne hagyj el! – a n? pedig n?, s a kett? között nem volt átjárás. Hát, azokból az id?kb?l maradt itt a piszkosfehér óratorony. Most pipamúzeum és harangmúzeum van benne. Mert Przemy?lben nagy múltja van a pipakészítésnek és a harangöntésnek, a városban még ma is tíz pipakészít? m?hely üzemel.

És lássuk be: a várossá lett gondolathoz jobban is illik a pipakészítés, mintha mondjuk jó sok mérgez? m?trágyát készítenének itt szorgos proletárok.

S a piszkosfehér óratorony szomszédságában II. János Pál pápa szobra áll. ?szentsége 1991-ben járt itt. S ? is illik ebbe a városba, ? és az életm?ve. A szelíd szeretet világa, és a "ne féljete!" békességes és kérlelhetetlen parancsa, amelybe beleremegett az iszonyat rendszere szerte keleten. Pedig csak egy szelíd lengyel pap szólt halkan: „Ne féljete!”

Igen... Nézzetek csak körül a világban: az elmúlt kétezer évben mennyi birodalom t?nt el, pedig hatalmas hadseregek vigyázták, és a világ minden pénzét, kincsét önmaguk fenntartására fordították! De már nincsenek sehol. Míg azok a rendek, melyeket néhány szelíd szerzetes hívott életre, s amelyeket mindössze néhány szelíd szerzetes imája ?riz, ma is megvannak. Miképpen él az egyház is – kétezer esztendeje...

Az a baj persze, hogy ma már semmit sem jelent az, hogy „kétezer esztend?”. Gyere, üljünk ki a Rynekre, nézzünk körül, lássunk mindent fekete-fehérben, és olvassunk Stewart Brandot:

„Kórosan rövidül a civilizáció figyelmének id?beni kiterjedése. Ezt az irányzatot eredményezheti a m?szaki fejl?dés felgyorsulása, a piac vezérelte gazdaság sz?klátókör?sége, a demokráciáknak a következ? választások id?pontjával behatárolt szemlélete vagy éppen a személyes lekötöttségek sokirányúságának elterel? hatása, és mindez egyre jellemz?bben. Valamiféle kiegyensúlyozó tényez?re volna szükség a rövid távú gondolkodás mellett – egyfajta mechanizmus vagy mítosz, ami a hosszú távú szemléletet és a hosszú távú felel?sség vállalását támogatja, és ez a »hosszú táv« legalább évszázadokat jelent.”(1)

Az öreg piactéren azért jelen van a hosszú távú felel?sségvállalás. A múltból integet, csak nem látja senki sem. A galambok változatlanságában is benne él, de mert nincsen „sajtója”, hát a kutyát sem érdekli...

Elmúlt évszázadok vágnak át a piactéren, megemelik kalapjukat a jelen ifjú ostobasága el?tt, de nincs, aki visszaköszönjön ?nekik...

„[...] az ókori görögök kétféle id?t különböztettek meg: a kairoszt (az alkalom vagy a kedvez? pillanat) és a kronoszt

(örökkévaló vagy folyamatos id?). Míg az els? reményt kínál, a második figyelemre int. Kairosz a leleményesség ideje, kronosz a bölcsességé.

Halottaink és meg nem született leszármazottaink a kronosz birodalmának lakói, és folyamatosan duruzsolják fülünkbe figyelmeztetéseiket, amiket meghallanánk, ha hajlandók lennénk kitekinteni megalkuvó, kairosz típusú álláspontunkból. A kairosz aranykorát éljük. Vagy inkább a kairosz higanykorát; folyékony, képlékeny, csillámló...

Mérgez?.

Hátborzongató.”(2)

Przemy?I öreg piacterén ülve kitekinthetünk kairosz típusú álláspontunkból. S megláthatjuk az elmúlt évszázadokat éppen úgy, mint a közelmúltat, vagy az eljövend?t.

Csak fülelni kell a felületes zajok mögé, a csöndbe. A beszédes csöndekbe. És meg kell látni a valóságos dolgokat.

Például Švejket, a derék katonát.

? a legvalóságosabb.

?vele folytatjuk a barangolást...

Folytatjuk...

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájku számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló

